

4. BÖLÜM

HABERDE NESNELLİK BAĞLAMINDA ENSONHABER.COM İNTERNET SİTESİNİN HABERLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI SÖYLEM ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Beyler YETKİNER*

Giriş

Gelişen iletişim teknolojisiyle birlikte insanların haber alma olanakları çeşitlenmiştir. Bu kaynaklardan biri ve belki de en önemlisi dijital yollardan elde edinilen bilgi kaynaklarıdır. Haberleri önemli kılan unsurların başında güncellik ve haberin ilgi çekiciliği gelmektedir. Özellikle her habercinin bilmesi gereken haber nitelikleri olarak ifade edilen doğruluk, gerçekçilik, nesnellik, zamanlılık, yakınlık, sonuç ve inanırılık vb. haberlerin vazgeçilmezidir. Aynı zamanda, doğruluk, tutarlık ve inanırılık gibi etmenlerde bir haber kaynağının okuyucu kitlesiyle buluşması için de elzemdir. Bilgi kirliliğinin arttığı günümüzde habercilerin doğru haber yapması, gerek okuyucuya gerek de mesleğine saygının bir gereğidir.

Son yıllarda internetin hızla gelişmesi birçok alanı etkilemektedir. Bu değişim ve gelişim kendini basılı ve görsel medya alanında da göstermektedir. İnternette yaşanan bu gelişme çok sayıda okuyucunun sanal ortamda haber takip etmesini sağlamıştır. İnternet aracılığıyla ortaya çıkan bu gelişim sayesinde okuyucu habere istediği an ulaşabilmektedir. Yazılan haberlerin bir takım haber değerler etmenleri bulunmaktadır. Alper Görmüş, yazılacak haberin

* İnönü Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü, beyler.yetkiner@inonu.edu.tr

Altun (2011: 12), basının gelişmesiyle birlikte doğruluk, dürüstlük, özerklik, bağımsızlık, objektiflik, nesnellik gibi değerler ekseninde şekillenen ahlaki kodların, başlıca medya etiği standartları olarak gündeme geldiğini söyleyerek bu erdemlerin medya sahipliğinin ve ekonomik beklentilerinin altında şekillendiğini ifade etmektedir.

Yapılan haberler söylem açısından elbette eleştirilebilir ve sorgulanabilir. Haberciliğin temelini sora sormak oluşturulmaktadır. Ama yaşanan durumların benzer olması ve bunun okuyucuya farklı iletilmesi (incelenen haberler göz önüne alındığında) habercilerin üzerinde durup düşünmesi gereken olumsuz bir habercilik anlayışıdır. Özellikle 31 Mart seçimlerinde kendi partilerine oy veremeyen iki siyasetçinin konu edildiği haber manşeti, nesnelliğin nasıl kaybedildiğinin göstergesidir. Habere konu olan liderin (Resim 5) ittifak kurduğu partiye oy vermesine rağmen “Meral’in Dramı” şeklinde verilmesi diğer haberde ise (resim 6) ittifaka verilen oy öne çıkarılıp “oyum cumhur ittifakına” şeklinde haberleştirilmesi haberde nesnelliğin unutulduğunun göstergesidir.

Ne olursa olsun gazeteci kendini tüm ön yargılardan ve ideolojilerden soyutlayarak haber yapmalıdır. Habercilerin güvenilirliklerini kaybettiği günümüzde, habercilik adına nesnel davranmak gazetecilik mesleği için olumlu bir yaklaşım olacaktır.

Kaynakça

- Althusser, L. (2006). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları: Yeniden Üretim Üzerine*, (Çev: A. Işık Ergüden ve Alp Tümertekin), İstanbul: İthaki Yayınları, 2. Baskı.
- Altun, F. (2011). “Medya etiği ve tarafsızlık söylemi”. *İş Ahlakı Dergisi*, 8, 9-24.
- Alver, F. (2007). *Gazeteciliğin Kuramsal Temelleri*. İstanbul: Beta Basım.
- Aslan, K. (2002). *Haberin Yol Haritası*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Bulut, S. ve Yaylagül, L. (2004). “Türkiye’deki Yazılı Basında Yargıtay ve Mafya İlişisine Yönelik Haberler”. *İletişim Dergisi*, 19, 119-142.
- Bülbül, R. (2001a). *İletişim ve Etik* (2. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Bülbül, R. (2001b). *Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çebi, M. S. (1996). "Medyada Haber Seçiminin Teorik Boyutları-Ampirik Haber Seçimi Görüşleri Üzerine Bir Deneme". *Bilig*, 3, 247-269.
- Çetin, H. (2001). "Devlet, ideoloji ve eğitim". *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 25 (2), 201-211.
- Doruk, Ö. (2013). "Disiplin Toplumu Ve Haber Söylemi: Gökkuşluğu Derneği'nce Yapılması Planlanan Yürüyüşün Engellenmesine İlişkin Haberlerin Çözümlemesi". *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2 (1).
- Durna, T. ve Kubilay. Ç. (2010). "Basının Şiddeti: Siyasal Gösterilerde "Polise Taş Atan Çocuklar" Örneği". *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65 (03), 51-85.
- Dursun, Ç. (2001). *TV Haberlerinde İdeoloji*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Dursun, Ç. (2003). "Haber ve habercilik/gazetecilik üzerine düşünmek". *Habercinin El Kitabı Gazetecilik ve Habercilik*, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları: 7, 63-83.
- Dursun, Ç. (2005). "Haber Gerçeğin Aynasıdır" Benzetiminin Sakıncaları. (Der. Alakuş, S.) *Haber ve Habercilik / Gazetecilik Üzerine Düşünmek*, 2. Baskı, İstanbul: IPS Yayınları, 71-90.
- Eagleton, T. (2005). *İdeoloji*, (Çev: Muttalıp, Ö.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2. Baskı.
- Galtung, J. ve Ruge, M. (1965). "The Structure of Foreign News: The Presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers", *Journal of Peace Research*, cilt 2, sayı 1, 64- 91
- Girgin, A. (2003). *Yazılı Basında Haber* (2. Baskı). İstanbul: İnkılap Kitapevi Yayınları.
- Girgin, A. (2001). "Tarafsızlık (Nesnellik, Objektiflik)". *Marmara İletişim Dergisi*, 11 (11), 247-254.
- Güz, N. (2005). *Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Işık, M. (2000). *İletişimden Kitle İletişimine*. Konya: Mikro Yayınları.
- İnal, A. (1996). *Haberi Okunmak*. İstanbul: Temuçin Yayınları.
- Koç, N. K. (2012). "Türkiye'deki Yazılı Basında Tekel İşçi Eyleminin Sunumu". *Çalışma ve Toplum*, 35 (4).
- Maxwell, J. A. (1996). *Qualitative research design: An interpretative approach*. Thousand Oaks, CA.
- Mora, N. (2011). *Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Mutlu, E. (1994). *İletişim Sözlüğü*. Ankara: Ark Yayınevi.

- Özer, Ö. (2011). Haber Söylem İdeoloji, Eleştirel Haber Çözümlemeleri, Konya: Literatürk Yayınları.
- Özer, Ö. (2008). "İdeolojik Atmosferin Kapsama Alanı: Bozüyük Olaylarının Ortadoğu ve Ülkede Özgür Gündem Gazetelerinde Sunumu Örneğinde Haber Söyleminde Yapılan İdeolojik Üretime ilişkin Yeni Bir Çözümleme". Türkiye'de Sivil İtaatsizlik Toplumsal Hareketler ve Basın (Der: E. Dağtaş). Ankara: Ütopya Yayınevi, 377-432.
- Özer, Ö. (2010). Liberal Basın, 2. Baskı. Konya: Literatürk Yayınları.
- Özsoy, A. (2011). Televizyon ve İzleyici. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Purvis, T. ve Alan H. (2014). "Söylem, İdeoloji, Söylem, İdeoloji, Söylem, İdeoloji". (Çev: Simten Ç.), *Moment Dergi*, 1(1), 9-36.
- Şeker, M. (2003). Haber Söylemi İçinde Yapılandırılmış Örtülü Nesnellik İhlalleri. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 2 (4), 100-113.
- Şeker, M. ve Toruk, İ. vd. (2013). "Töre Cinayetlerinin Türk Medyasında Sunumu: Mardin Katliamı". *Global Media Journal: Turkish Edition*, 3 (6).
- Toruk, İ. ve Sine, R. (2012). "Haber söylem üretimindeki ideolojik etki: Wikileaks haberleri". *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 351-378.
- Uğurlu, F. ve Öztürk, Ş. (2006). Türkiye'de Televizyon Haberciliği. Konya: Tablet Kitapevi.
- Van Dijk, T. (1988), *News As Discourse*, Lawrence Earlbaum Associates Publication, New Jersey.
- Van Dijk, T. (1997). *Discourse as Structure and Process*, Londra Sage.
- Van Dijk, T. (2008) <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1461445606059565>
- Yüksel, E. ve Gürcan, H. İ. (2005). Haber Toplama ve Yazma. Konya: Tablet Kitapevi.
- <https://bianet.org/bianet/medya/1466-haber-ve-habercilik>
- <https://www.ensonhaber.com/ensonhaber-haberde-1-numara.html>
- <https://www.ensonhaber.com/selden-kurtulmaya-calisan-izmirli.html>
- <https://www.ensonhaber.com/uskudarda-esnaf-ise-yuzerek-gitti.html>
- <https://www.ensonhaber.com/chpnin-son-heykeli-lozan.html>
- <https://www.ensonhaber.com/ulkucu-sehitligine-bozkurt-heykeli-yapildi.html>
- <https://www.ensonhaber.com/meral-aksener-oyunu-kullandi.html>
- <https://www.ensonhaber.com/357-devlet-bahceli-oyunu-kullandi.html>
- <https://www.posta.com.tr/millet-ittifaki-nedir-hangi-partiler-var-1414678>
- <https://twitter.com/ensonhaber/status/1115182973693853697>